

Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής Οικονομίας:

Σύσταση για Δημιουργία Ταμείου Χρηματοδότησης Ιδίων Κεφαλαίων

Η παρούσα πρόταση ασχολείται με ένα καίριο θέμα που άπτεται της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και, κατ' επέκταση της οικονομίας, αυτό της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ). Το Συμβούλιο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας, αντιλαμβανόμενο τα υφιστάμενα κενά σε ότι αφορά την πρόσβαση των ΜμΕ της Κύπρου σε χρηματοδοτικά κεφάλαια που θα ενισχύσουν την τρέχουσα λειτουργία αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξής τους, καθώς και την έντονη ανάγκη ύπαρξης νέων εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης, εισηγείται προς την Κυβέρνηση τη δημιουργία μίας νέας χρηματοδοτικής υποδομής. Στόχος της νέας αυτής υποδομής θα είναι η κάλυψη του σημαντικού κενού που παρατηρείται σε ότι αφορά τη διάθεση χρηματοδοτικών προϊόντων μετοχικού χαρακτήρα προς τις κυπριακές επιχειρήσεις.

- ✓ Το Συμβούλιο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας εισηγείται όπως η Κυβέρνηση προχωρήσει με τη **δημιουργία ενός Ταμείου Χρηματοδότησης Ιδίων Κεφαλαίων (Equity Fund)** για στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Κύπρο

Οι ΜμΕ και η συμβολή τους στην κυπριακή οικονομία:

Η κυπριακή οικονομία έχει επιτύχει εντυπωσιακή ανάκαμψη μετά την οικονομική κρίση του 2013 καθώς συνέχισε να ενισχύεται για δεκαεπτά συνεχόμενα τρίμηνα. Το 2018, η οικονομία επεκτάθηκε με ρυθμό 3,9%, έχοντας διευρυνθεί κατά 4,5% το 2017 και 4,8% το 2016. Το πρώτο τρίμηνο του 2019 αυξήθηκε κατά 3,5% σε ετήσια βάση.

Η φάση ανάκαμψης, συνοδευόμενη από θετικές επιδόσεις σε σημαντικά μακροοικονομικά μεγέθη και τομείς οικονομικής δραστηριότητας, έχει ολοκληρωθεί και η οικονομία εισέρχεται στη φάση ανάπτυξής της. Σε όρους απόλυτων μεγεθών, το πραγματικό ΑΕΠ, διαμορφώθηκε στα €20,3 δισ. το 2018, ξεπερνώντας το υψηλότερο του σημείο πριν από την ύφεση.

Το 2019 θα αποτελέσει την πέμπτη συνεχόμενη χρονιά ανάπτυξης. Οι εκτιμήσεις για το 2019 και για την επόμενη τριετία είναι εξίσου θετικές, με αναμενόμενο ρυθμό ανάπτυξης κοντά στο 3%, συνοδευόμενο από ισχυρή δημοσιονομική επίδοση, υποβοηθητικές χρηματοπιστωτικές συνθήκες και υψηλά επίπεδα οικονομικής εμπιστοσύνης.

Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις στην οικονομία, οι δείκτες παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας των κυπριακών επιχειρήσεων συνεχίζουν να παραμένουν σε συγκριτικά χαμηλά επίπεδα, αναδεικνύοντας την ανάγκη για επαναπροσδιορισμό των αναπτυξιακών πολιτικών και μέτρων που λαμβάνει η κυβέρνηση. Είναι πλέον

γενικά αποδεκτό ότι το νέο αναπτυξιακό πρότυπο που θα οδηγήσει τη χώρα σε βιώσιμη ανάπτυξη θα πρέπει να θεμελιωθεί στην εξωστρέφεια, την προσέλκυση επενδύσεων, την ισχυρή ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία, την διεύρυνση και διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης με την προώθηση τομέων παραγωγής και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με ψηλή προστιθέμενη αξία, , καθώς και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της χώρας σε αντίξοες εσωτερικές και εξωτερικές συγκυρίες, ώστε να περιορισθεί ο κίνδυνος επανάληψης σοβαρών οικονομικών κρίσεων.

Στα πλαίσια αυτού του επαναπροσδιορισμού, σημαντικό ρόλο θα κληθούν να επιτελέσουν οι ΜμΕ¹. Η μελέτη της υφιστάμενης βιβλιογραφίας στο αντικείμενο καταδεικνύει την σημαντικότητα των ΜμΕ για την οικονομία ως μοχλό ανάπτυξης αλλά και ενίσχυσης της απασχόλησης. Οι ΜμΕ «...αποτελούν την κινητήρια δύναμη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Προσφέρουν μια σημαντική πηγή θέσεων απασχόλησης, καλλιεργούν το επιχειρηματικό πνεύμα και την καινοτομία στην ΕΕ και κατά συνέπεια διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης» όπως αναφέρεται σε σχετικά έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής². Διεθνώς, τα εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ότι οι ΜμΕ αποτελούν ίσως το σημαντικότερο τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας ως μέγεθος, δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση της ανεργίας, προωθούν αποτελεσματικότερα την καινοτομία, καθώς επίσης και την έρευνα και ανάπτυξη. Η κυριαρχία των ΜμΕ στην Κύπρο οφείλεται στην ύπαρξη πολλών μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων που αποτελεί χαρακτηριστικό πολλών μεσογειακών χωρών.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία για το 2017³, το ποσοστό των ΜμΕ στην Κύπρο αγγίζει το 99,9%, με ποσοστό 93.6% να αφορά στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, με λιγότερους δηλαδή από 10 εργαζόμενους, περιλαμβανομένου αριθμού μονοπρόσωπων εταιρειών. Αντίστοιχα ποσοστά για τις ΜμΕ ισχύουν και στο σύνολο της ΕΕ (99,8%). Σημαντικές είναι ωστόσο οι διαφορές που αφορούν στο ποσοστό των εργαζομένων στις ΜμΕ σε σχέση με το σύνολο των επιχειρήσεων (Κύπρος: 84,1%, ΕΕ: 66,4%), καθώς και στην προστιθέμενη αξία των εν λόγω επιχειρήσεων στην οικονομία (Κύπρος: 77,7%, ΕΕ: 56,8%). Τα εν λόγω στοιχεία καταδεικνύουν την ιδιαίτερη σημασία του τομέα για την Κύπρο και, κατ' επέκταση, την ανάγκη για αποτελεσματική στήριξή του ώστε να μπορεί να συμβάλλει τα μέγιστα στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και στη βιώσιμη ανάπτυξη.

¹ Βάσει του ορισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ΜμΕ σε αυτές περιλαμβάνονται 3 κατηγορίες επιχειρήσεων (πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις) οι οποίες διαφοροποιούνται ως προς τον αριθμό των εργαζομένων τους σε μονάδες ετήσιας εργασίας (έως 10, 50 και 250 αντίστοιχα), τον ετήσιο κύκλο εργασιών τους (έως 2, 10 και 50 εκ. ευρώ αντίστοιχα) και/ή τον ισολογισμό τους (έως 2, 10 και 43 εκ. ευρώ αντίστοιχα).

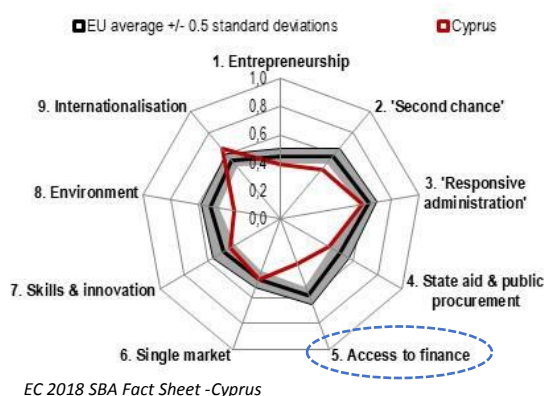
² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπηρεσία Εκδόσεων 2006, «Ο νέος ορισμός των ΜμΕ – Οδηγός χρήστη και υπόδειγμα δήλωσης», Εκδόσεις για τις Επιχειρήσεις και τη Βιομηχανία, σελ. 3

³ Ευρωπαϊκή Πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις (Small Business Act – SBA) - ενημερωτικό δελτίο 2018 για την Κύπρο

Πρόσβαση των ΜμΕ στην χρηματοδότηση – υφιστάμενες πηγές και κενά

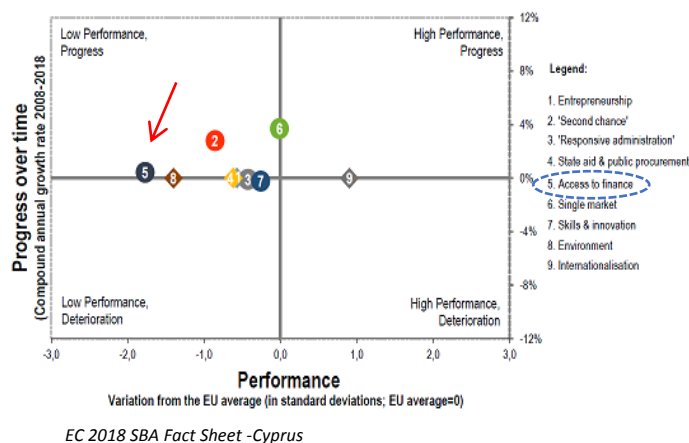
Ένα από τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ αφορά τη δυνατότητα χρηματοδότησής τους, τόσο κατά τα αρχικά στάδια υλοποίησης μιας επένδυσης όσο και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της, το οποίο ουσιαστικά μεταφράζεται σε χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται και στην αποτύπωση του προφίλ της χώρας στον τομέα των ΜμΕ, κατά τη σχετική αξιολόγηση στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πράξης για τις Μικρές Επιχειρήσεις (SBA) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁴.

Σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο της SBA για 2018, η Κύπρος βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ και έχει σημειώσει ελάχιστη πρόοδο τα τελευταία 10 χρόνια όσον αφορά τη πρόσβαση στη χρηματοδότηση.

«Η Κύπρος έχει καλύτερη επίδοση από τον μέσο όρο της ΕΕ σε ότι αφορά την παράμετρο 'διεθνοποίηση' της SBA. Στις παραμέτρους — 'ανταπόκριση της δημόσιας διοίκησης', 'ενιαία αγορά' και 'δεξιότητες και καινοτομία' — η απόδοση της Κύπρου βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με το μέσο όρο της ΕΕ...

...με αποτελεσματικότερη εφαρμογή των μέτρων, η Κύπρος θα μπορούσε να αντιμετωπίσει τις σχετικές αδυναμίες της στην 'επιχειρηματικότητα', τη 'δεύτερη ευκαιρία', το (επιχειρηματικό) 'περιβάλλον' και, κυρίως, την 'πρόσβαση στη χρηματοδότηση'».

Σημειώνεται ότι, παρά το γεγονός ότι η Κύπρος έχει καλύτερη επίδοση από τον μέσο όρο της ΕΕ σε ότι αφορά την παράμετρο 'διεθνοποίηση', η σημασία της διεθνοποίησης των επιχειρήσεων είναι συγκριτικά αυξημένη για την Κύπρο. Αυτό ισχύει λόγω του ότι το μικρό μέγεθος της εγχώριας αγοράς από την μια και η σημαντική εξάρτηση της οικονομίας από εισαγωγές από την άλλη, καθιστούν αναγκαίες τις ψηλές εξαγωγικές επιδόσεις προκειμένου να περιορίζονται τα ψηλά

⁴ https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_en

ελλείμματα εμπορικών και τρεχουσών συναλλαγών, που αποτελούν μια από τις διαχρονικές αδυναμίες της κυπριακής οικονομίας.

Τα κενά στην χρηματοδότηση των ΜμΕ στην Κύπρο αναδεικνύει και το Διεθνές Οικονομικό Φόρουμ (WEF). Βάσει του Παγκόσμιου Δείκτη Ανταγωνιστικότητας (Global Competitiveness Index) για το 2018 η Κύπρος κατατάσσεται στην 97^η θέση από 140 οικονομίες σε ότι αφορά τη χρηματοδότηση των ΜμΕ και στην 102^η θέση αναφορικά με τη διαθεσιμότητα κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου (venture capital). Το τελευταίο, αφορά σε μία πηγή χρηματοδότησης ιδιαίτερα σημαντική για καινοτόμες επιχειρήσεις, περιλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων (startups), κατηγορίες οι οποίες αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα πρόσβασης στη χρηματοδότηση στην Κύπρο. Συναφώς, η πρώτη Έκθεση Ανταγωνιστικότητας για την κυπριακή οικονομία περιλαμβάνει στα κύρια της συμπεράσματα την ανάγκη βελτίωσης της διαθεσιμότητας εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις.

Η χρηματοπιστωτική αγορά έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια προσφέροντας νέα εργαλεία χρηματοδότησης των αναγκών των επιχειρήσεων, τόσο με τη στήριξη κρατικών και ευρωπαϊκών πόρων όσο και με τη διάθεση ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών. Η κύρια πηγή χρηματοδότησης για τις ΜμΕ εξακολουθεί να είναι ο τραπεζικός δανεισμός, η πρόσβαση στον οποίο όμως χαρακτηρίζεται ως αρκετά δύσκολη. Οι τράπεζες παρουσιάζονται επιφυλακτικές ως προς το δανεισμό των ΜμΕ και ειδικά των πολύ μικρών ή των νεοϊδρυόμενων επιχειρήσεων. Αυτό οφείλεται κυρίως στον υψηλό κίνδυνο που εμπεριέχει η χρηματοδότηση των ΜμΕ (κυρίως λόγω υψηλού βαθμού αποτυχίας της επιχειρηματικής ιδέας), στην ασύμμετρη πληροφόρηση που υπάρχει μεταξύ ΜμΕ και τραπεζικού ιδρύματος, στην έλλειψη επαρκών εγγυήσεων από τις ΜμΕ και στη γενικότερη δομή της χρηματοπιστωτικής αγοράς.

Συνεπώς, οι δυσκολίες που έχουν να αντιμετωπίσουν οι ΜμΕ ώστε να καταφέρουν να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση και να λάβουν τα απαραίτητα χρηματικά κεφάλαια είναι πολλές και μεγάλες. Το πρόβλημα αυτό είναι φυσικά διαχρονικό και όχι πρόσφατο, καθώς επίσης δεν αφορά τις ΜμΕ μόνο στην Κύπρο αλλά και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Η Πρόταση του Συμβουλίου για το Κυπριακό Ταμείο

Η εισήγηση του Συμβουλίου αφορά στη δημιουργία ενός επενδυτικού ταμείου χρηματοδότησης κεφαλαίου, μέσα ενδεχομένως από τη σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και με βάση τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Το Ταμείο θα πρέπει να λειτουργεί με αυστηρούς κανονισμούς και κριτήρια και χωρίς εξωγενείς παρεμβάσεις που θα θέτουν υπό αμφισβήτηση την αποτελεσματική λειτουργία του. Καλές πρακτικές οι οποίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν πρότυπο για τη δημιουργία ενός τέτοιου Ταμείου στην Κύπρο εντοπίζονται, ενδεικτικά, τόσο στο Ισραήλ ([Yozma](#)) όσο και στην Ελλάδα ([EquiFund](#)).

Το Συμβούλιο εισηγείται το Ταμείο να αξιοποιηθεί για την προώθηση επενδύσεων που θα συμβάλουν στην υλοποίηση του στόχου για μακροχρόνια βιώσιμη ανάπτυξη βάσει νέου αναπτυξιακού προτύπου, μέσω της προώθησης της εξωστρέφειας, της ανταγωνιστικότητας και της διεύρυνσης και διαφοροποίησης της παραγωγικής βάσης:

- ✓ Το Συμβούλιο εισηγείται την **διοχέτευση των πόρων του Ταμείου κατά προτεραιότητα σε νεοφυείς επιχειρήσεις, σε επενδύσεις που προάγουν την καινοτομία, την τεχνολογική αναβάθμιση, τον εξαγωγικό προσανατολισμό/ διεθνοποίηση των επιχειρήσεων και την ένταξη σε εγχώριες και εξωτερικές αλυσίδες αξίας / ανάπτυξη συστάδων, καθώς και την ανάπτυξη νέων τομέων**, χωρίς να αποκλείονται οποιεσδήποτε άλλες βιώσιμες επενδύσεις σε υφιστάμενους παραγωγικούς τομείς.

Το Συμβούλιο εισηγείται όπως για τη δημιουργία του εν λόγω Ταμείου πληρούνται ορισμένες **προϋποθέσεις** οι οποίες θα διασφαλίζουν την αποτελεσματική λειτουργία του:

- ✓ **Μη εμπλοκή του κράτους στη διοίκηση του Ταμείου** – αλλά άσκηση εποπτικού ελέγχου από αυτό, βάσει προσυμφωνημένου στρατηγικού σχεδίου και ποσοτικών στόχων, ώστε να διασφαλίζεται ότι το Ταμείο εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον
- ✓ **Ανεξάρτητη διοίκηση του Ταμείου από ειδικούς στον τομέα** – η διοίκηση θα πρέπει να αποτελείται από ανεξάρτητους ειδικούς διαχειριστές κεφαλαίων (Fund Managers), αδειοδοτημένους από την αρμόδια Εθνική Αρχή (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς)

Το προτεινόμενο Ταμείο μπορεί να δημιουργηθεί σε πρώτο στάδιο ως ένα Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο, με τα αρχικά κεφάλαια να προέρχονται είτε από εθνικούς πόρους είτε από ευρωπαϊκά κονδύλια τα οποία διατίθενται στην Κύπρο μέσω του Πολυετούς Δημοσιονομικού Προϋπολογισμού της ΕΕ. Στη συνέχεια θα μπορούσε να διερευνηθεί η δυνατότητα συμμετοχής σε αυτό ευρωπαϊκών ή διεθνών οργανισμών χρηματοδότησης (π.χ. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων) καθώς και ιδιωτών επενδυτών, τόσο από την Κύπρο όσο και από το εξωτερικό. Προς αυτή τη κατεύθυνση ιδιαίτερα σημαντική είναι η διαμόρφωση ενός ευνοϊκού επενδυτικού πλαισίου στη χώρα, συμπεριλαμβανομένων νέων φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις. Ο πυλώνας φορολογική μεταρρύθμιση εμπίπτει επίσης στα θέματα προτεραιότητας που μελετούνται από το Συμβούλιο και στα οποία αναμένονται ανάλογες συστάσεις πολιτικής στο προσεχές μέλλον.

Οφέλη των Ταμείων Χρηματοδότησης Ιδίων Κεφαλαίων

Η δημιουργία ενός τέτοιου επενδυτικού ταμείου στην Κύπρο μπορεί να αποφέρει πολλαπλά και σημαντικά οφέλη όχι μόνο για τις επιχειρήσεις αλλά και για όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς:

- ❖ Για την ΜμΕ, αποτελεί μία νέα πηγή επιχειρηματικού κεφαλαίου που μπορεί να βελτιώσει τη διάρθρωση του ισολογισμού της και να βοηθήσει την επιχείρηση να αποκτήσει πρόσβαση σε περαιτέρω χρηματοδότηση μέσω δανείων κ.λπ.
- ❖ Αντιμετώπιση του κυριότερου προβλήματος που αντιμετωπίζουν οι κυπριακές ΜμΕ αναφορικά με το εξαιρετικά υψηλό επίπεδο μόχλευσης και χρέους
- ❖ Εισαγωγή νέων βέλτιστων διεθνών εταιρικών πρακτικών
- ❖ Αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜμΕ και ενίσχυση της επιχειρηματικής τους απόδοσης
- ❖ Ενδυνάμωση της καινοτομίας και εκσυγχρονισμού των ντόπιων ΜμΕ
- ❖ Για το ίδιο το επενδυτικό ταμείο και, κατ' επέκταση, τους συμμετόχους σε αυτό, αποτελεί μία επένδυση υψηλού μεν κινδύνου αλλά με δυνατότητες υψηλών αποδόσεων
- ❖ Για το κράτος, αποτελεί επίσης μία επένδυση υψηλού κινδύνου που μπορεί ωστόσο να προσελκύσει και άλλες πηγές κεφαλαίου, τόσο από τον ιδιωτικό τομέα όσο και από φορείς του εξωτερικού, χάρη στην προοπτική απόδοσης των επενδύσεων του, με τα συνεπακόλουθα οφέλη για την ντόπια επιχειρηματική κοινότητα και, κατ' επέκταση, για την οικονομία της χώρας

Για την οικονομία, το Ταμείο θα στηρίξει επενδύσεις σε ένα ευρύ φάσμα οικονομικών τομέων που θα θέσουν τις βάσεις για περαιτέρω βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, η οποία θα βελτιώσει τη δυνατότητα απορρόφησης κραδασμών σε περιόδους κρίσης. Η αποτελεσματική λειτουργία του Ταμείου αναμένεται να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μέσω της προαγωγής της καινοτομίας και της εισαγωγής νέων τεχνολογιών μέσω συνεργασίας με επιτυχημένες ξένες εταιρείες οι οποίες θα εγκατασταθούν στην Κύπρο, καθώς και της βελτίωσης του εξωτερικού ισοζυγίου μέσω της προώθησης εξαγωγικών δραστηριοτήτων.

Χρηματοοικονομικές γνώσεις και συμπεριφορά των ΜμΕ

Μία άλλη παράμετρος που θα πρέπει παράλληλα να εξεταστεί και να τύχει κατάλληλου χειρισμού από τις αρμόδιες κυβερνητικές Αρχές, σε συνεργασία ενδεχομένως με φορείς του τραπεζικού τομέα και της κεφαλαιαγοράς, είναι αυτή των χρηματοοικονομικών γνώσεων και της χρηματοοικονομικής συμπεριφοράς των ΜμΕ. Οι ικανότητες πρόσβασης στη σχετική πληροφόρηση, κατανόησης και αποτελεσματικής αξιοποίησης των χρηματοοικονομικών πληροφοριών, καθίστανται πλέον σημαντικότερες από ποτέ, δεδομένων των περιορισμένων χρηματοοικονομικών πηγών και των δυσκολιών πρόσβασης σε αυτές, κυρίως για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις. Σε σχετικά έγγραφα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁵, η μη επαρκής χρηματοοικονομική γνώση των ΜμΕ καταγράφεται ως μία από τις αιτίες που οδηγούν στη διατήρηση της υφιστάμενης εξάρτησής τους

5

<http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=37326&no=1>

από τον τραπεζικό δανεισμό. Τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών μελών προωθούνται διάφορες δράσεις για ενίσχυση της χρηματοοικονομικής γνώσης των επιχειρήσεων, ώστε να είναι σε θέση να λαμβάνουν πιο υπεύθυνες και αποτελεσματικές αποφάσεις σε ότι αφορά τη χρηματοδότησή τους. Σε ορισμένα κράτη μέλη έχει καταρτιστεί και υλοποιείται για το σκοπό αυτό εθνικό σχέδιο δράσης, γεγονός που καταδεικνύει τη σημαντικότητά του.

Σχετικές ενέργειες προωθούνται κατά καιρούς και από φορείς στην Κύπρο, τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα. Σχετικά θέματα έχουν ενσωματωθεί και σε εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται στα σχολεία, σε εθελοντική βάση, στοχεύοντας ευρύτερα στην προώθηση της επιχειρηματικότητας στην Κύπρο. Ενδεχομένως ωστόσο το θέμα να χρήζει ευρύτερης ανάλυσης και αντιμετώπισης, μέσα από ένα ολοκληρωμένο πλάνο δράσης σε όλα τα επίπεδα. Κάτι τέτοιο αναμένεται να συμβάλει και στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του προτεινόμενου Ταμείου χρηματοδότησης ιδίων κεφαλαίων, μέσα από την ενίσχυση της απαραίτητης γνώσης που θα οδηγήσει στη δημιουργία της κατάλληλης ζήτησης εκ μέρους των κυπριακών ΜμΕ, οι οποίες στην παρούσα φαίνονται διστακτικές να συμμετέχουν σε μία τέτοια μορφή χρηματοδότησης η οποία εξυπακούει αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της επιχείρησης. Η κατανόηση ωστόσο των δυνητικών οφελών από μία τέτοια χρηματοδότηση ενδεχομένως να λειτουργεί ως αντισταθμιστικός παράγοντας στις σχετικές αποφάσεις των επιχειρήσεων.

- ✓ Το Συμβούλιο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας εισηγείται τη διαμόρφωση και προώθηση **ενημερωτικής εκστρατείας** από τη κυβέρνηση, σε συνεργασία με βασικούς εμπλεκόμενους φορείς, **με στόχο την ενίσχυση των χρηματοοικονομικών γνώσεων** των ΜμΕ στην Κύπρο